

14.4.2026

Eduskunnan talousvaliokunta

TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 36/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

KESKO OYJ:N KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto

Kesko Oyj kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto.

Esitetyt elintarvikemarkkinalain muutokset liittyvät muun muassa pyrkimykseen estää nk. kaupan omien merkkien suosiminen (private label -tuotteet), rajoittaa tietopyyntöjä ruokaketjun toisesta osasta, puuttua kaupallisiin kustotoimiin käänteisen todistustaakan kautta sekä neuvotteluvoiman väärinkäyttöön. Näkemyksemme on, että perustelut ja faktat näille muutostarpeille ja vaikutuksille ovat kuitenkin puutteelliset. Yhdymme Kaupan liiton ja Päivittäistavarakauppa ry:n lausuntoihin asiassa.

Kansallista elintarvikemarkkinalakia on päivitetty useaan otteeseen, viimeksi kesällä 2025. Lain toimeenpanoa ja toimivuutta ei ole kertaankaan arvioitu. Kaupan toimijan näkökulmasta jokainen muutos aiheuttaa hallinnollista taakkaa ja sitä kautta kustannuksia.

Hallituksen esitystä on perusteltu hallituksen tahtotilalla tasapainottaa ruokaketjun rakennetta ja erityisesti pyrkimyksellä parantaa kotimaisen alkutuottajan asemaa. Jaamme näkemyksen tarpeesta kehittää kotimaista ruokaketjua entistä vahvemmaksi. Vahva alkutuotanto ja kilpailukykyinen elintarviketeollisuus ovat myös Keskon etu. **Katsomme kuitenkin, ettei kotimaisen ruokaketjun tasapaino vahvistu tai alkutuottajan asema kohene pistekohtaisilla, perustelemattomilla ja soveltamisen näkökulmasta epäselvillä kiristyksillä,** jotka koskettaisivat käytännössä vain päivittäistavarakauppaa ja osaa elintarviketeollisuudesta. Valmistelun aikana päivittäistavarakaupan lisäksi on esille noussut useita muitakin tahoja, jotka ovat kriittisesti suhtautuneet vähintään osin nyt käsiteltävään hallituksen esitykseen. Esimerkiksi oikeusministeriö on suhtautunut esityksen moniin kohtiin kriittisesti, jonka lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja Kuluttajaliitto ovat varoittaneet hallituksen esityksen mahdollisista negatiivisista vaikutuksista muun muassa kuluttajiin.

Katsomme, että **elintarvikemarkkinalain tiukentamisen sijaan tulisi panostaa viranomaisvalvontaan.** Viranomaisella on laajat valtuudet tutkia ja puuttua mahdollisiin epäkohtiin, eikä valmistajabrändien kilpailumahdollisuuksia heikentävää syrjintää ole todettu. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan kuuluu kilpailulain päivittäistavarakaupan suurimpia toimijoita koskeva erityissäännös, joka velvoittaa näitä toimijoita toimimaan tasapuolisesti kaikessa toiminnassaan.

K-ruokakaupoissa paikalliset kauppiat päättävät tuotteiden kuluttajahinnoista ja hyllypaikoista alueellisen kilpailun ja kuluttajakysynnän perusteella. Nyt esitetyt vaatimukset lisäisivät merkittävästi hallinnollista taakkaa niin kauppakohtaisesti kuin hankintaorganisaatioissa, kun valikoimapäätökset tulisi jatkossa yksityiskohtaisesti dokumentoida. Hallinnollisen taakan kokoluokkaa havainnollistamme alla olevalla laskelmalla. Tämä esimerkki antaa mittakaavaa siitä, mitä esityksessä yrityksille asetetut odotukset käytännössä tarkoittaisivat työajan menetyksinä,

järjestelmäinvestointeina ja sitä kautta kustannuksina, mikäli tällaisia vaatimuksia pyrittäisiin edes teoriassa noudattamaan.

- K-ryhmän päivittäistavarakaupan valikoimissa on kulloinkin noin 110 000 lain soveltamisalaan kuuluvaa tuotetta ja kauppiaita on noin 1 100. Karkean laskelman mukaan kaupassa on kokoluokasta riippuen keskimäärin 20 000 tuotetta, joiden valikoimajaksot muuttuvat keskimäärin kolme kertaa vuodessa.
- Kosto-olettaman ja omien tuotemerkkien suosimiskieltoa koskevissa perusteluissa edellytetään, että ostaja dokumentoisi kaupalliset ratkaisunsa, joten pelkästään kaikissa kaupoissa dokumentteja syntyisi kyseiselle tuotelukumäärälle ja kolmelle valikoimajaksolle 66 miljoonaa kappaletta vuodessa.
- Laskelma ei huomioi Keskolta erikseen tukkuostajana, Kesprolta Foodservice-tukkuna sekä K-raudoilta rajatun valikoiman ostajana vaadittavaa dokumentaatiota.

Lisäksi tulee olla siirtymäaika vähintään vuoden loppuun sopeutua lain vaatimuksiin kokonaisuudessaan, ei vain vanhojen sopimusten muuttamiseksi.

Kaiken edellä mainitun lisäksi elintarvikemarkkinalain muutokset tarkoittaisivat kansallisen sääntelyn viemistä yhä enemmän EU-sääntelyä pidemmälle. **Korostamme, että kansallinen ylisääntely luo epäyhtenäisyyttä sisämarkkinoille ja heikentää kotimaisten yritysten toimintaedellytyksiä sekä kilpailua.** Kansallisen elintarvikemarkkinalain muuttamisen ajankohta on siinäkin mielessä erikoinen, että parhaillaan päivityksessä on myös EU-tasolla elintarvikemarkkinoita raamittava *Unfair Trading Practices* -direktiivi. Tämä tarkoittaa väistämättä lähitulevaisuudessa jälleen muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Lopuksi haluamme korostaa, että hyvät kauppatavat ja reilut pelisäännöt elintarvikemarkkinoilla hyödyttävät kaikkia. **Ehdotettu sääntely kohdistuu kuitenkin erityisesti päivittäistavarakauppaan ja omien merkkien kotimaisiin valmistajiin.** Onkin ensiarvoisen tärkeää, että mahdolliset uudet velvoitteet ovat tarkkarajaisia ja koskevat tasapuolisesti kaikkia ruokaketjun osapuolia.

Kunnioittavasti

Harri Hovi
Johtaja, tavarakauppa ja vastuullisuus
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj

Salla Mäntykangas-Saarinen
Lakiasiaintohtaja
Päivittäistavarakauppa
Kesko Oyj